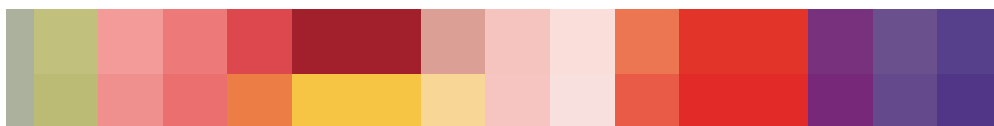

Kartläggning av svenska skolors internationella kontakter

Temoundersökning genomförd 2001

**Internationella programkontoret
Kartläggning av svenska skolors
internationella kontakter**

Genomförd april 2001

T-21450

Ansvarig på TEMO:	Agneta Saxeby
Uppdragsgivare:	Internationella programkontoret
Ansvarig hos kunden:	Anna Larsson
Uppdrag:	Kartläggning av svenska skolors internationella kontakter
Urval:	Slumpmässigt urval av grundskolor och gymnasieskolor
Metod:	501 genomförda telefonintervjuer.
Bakgrundsdata:	Teknisk rapport längst bak tillsammans med tabellerna

Innehåll

Sammanfattning	3
Beskrivning av bakgrundskriterierna	4
Resultatredovisning	5
Projektledarens kommentarer	17
Bakgrund och genomförande	18

Bilagor

Formulär

Tabeller

Listningarna

Sammanfattning

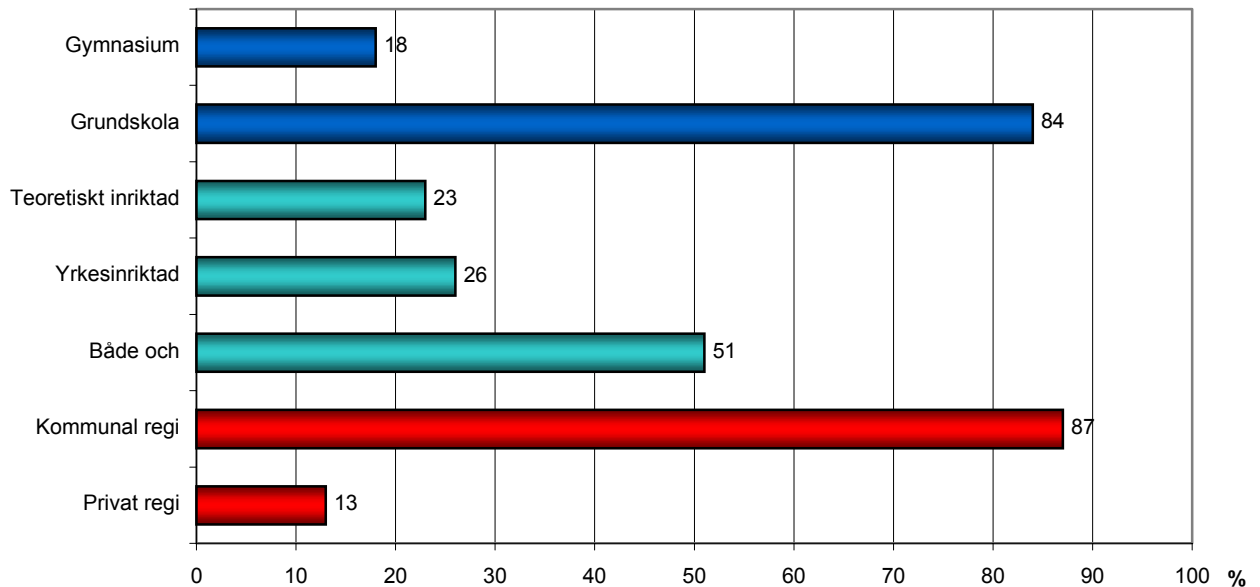
- Sju av tio skolor har någon form av internationella kontakter.
- Vanligast kontaktform är samarbetsprojekt med andra skolor och personliga kontakter mellan rektorer, lärare.
- Email är det vanligaste kontaktsättet, vilket 72 procent av skollädaarna uppger. Därefter följer telefonkontakt och ömsesidiga resor, t ex studieresor.
- Lärarna står för hälften av de huvudsakliga kontakterna.
- Det är också i huvudsak lärarna som tar den första kontakten.
- Åtta av tio uppger etablerade kontakter med länder inom EU.
- Kulturellt utbyte vanligaste syftet med att etablera internationella kontakter.
- Sju av tio uppger att skolans internationella kontakter finns förankrade i skolplanen och/eller arbetsplanen.
- Finansiering sker främst med skolans egna och kommunala medel.
- Möjligheterna till internationellt samarbete har förändrats till det bättre de senaste 10 åren.
- Skolor som saknar internationella kontakter uppger tidsbrist som främsta orsak. Drygt hälften av dessa skolor funderar dock på att utveckla kontakter under det närmaste året.
- Av samtliga tillfrågade skolor som tillfrågades, tycker 54 procent att de har tillräcklig information för att knyta internationella kontakter.

Beskrivning av bakgrundskriterierna

I den undersökning som genomfördes var åtta av tio skolor grundskolor. Var fjärde gymnasieskola är yrkesinriktad och nästan lika många är enbart teoretisk inriktad. Hälften av gymnasieskolorna har både teoretisk och yrkesinriktad utbildning. Drygt åtta av tio (87 procent) av skolorna drivs i kommunal regi och 13 procent drivs i privat regi.

En tredjedel av skolorna har ett elevantal på mellan 250-500 elever. Var fjärde skola har 101-250 elever, 22 procent har fler än 500 elever, och 17 procent har mindre än 100 elever. Medelvärdet ligger på 372 elever.

Beskrivning av skolorna

Bas: Samtliga (501 st.)

Privata gymnasieskolor är i större utsträckning teoretiskt inriktade. Privata skolor finns i större utsträckning i större städer. Privata skolor har i större utsträckning ett elevantal under 100 elever på sina skolor.

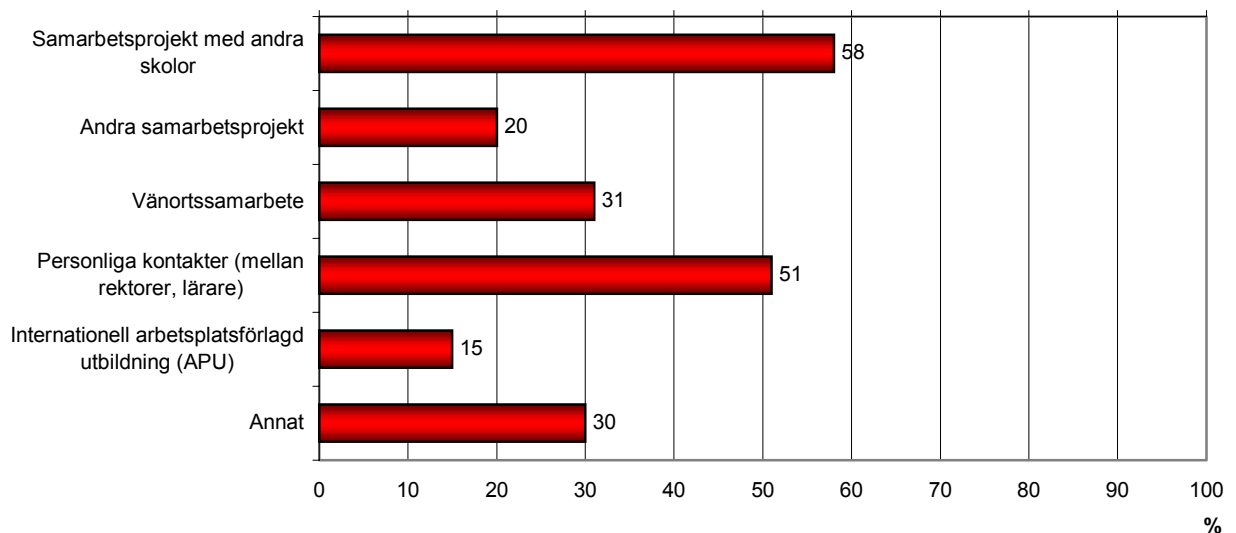
Gymnasieskolor har i större utsträckning fler än 500 elever på sina skolor. Det genomsnittliga elevantalet för en gymnasieskola är ca 600, och ca 320 elever för en grundskola.

Sju av tio skolor har någon form av internationella kontakter

På frågan om skolan har internationella kontakter, uppgav 71 procent någon form av internationell kontakt. Följaktligen har tre av tio (29 procent) skolor inga internationella kontakter. Det är i högre grad grundskolor som inte har några internationella kontakter.

Vanligast är att man har ett samarbetsprojekt med andra skolor, vilket sex av tio skolor uppger att de har. Därefter följer personliga kontakter mellan rektorer och lärare (51 procent), vänortssamarbete (31 procent), andra samarbetsprojekt (20 procent) och internationell arbetsplatsförlagd utbildning (APU) (15 procent).

Vilken eller vilka former av internationella kontakter har skolorna?

Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

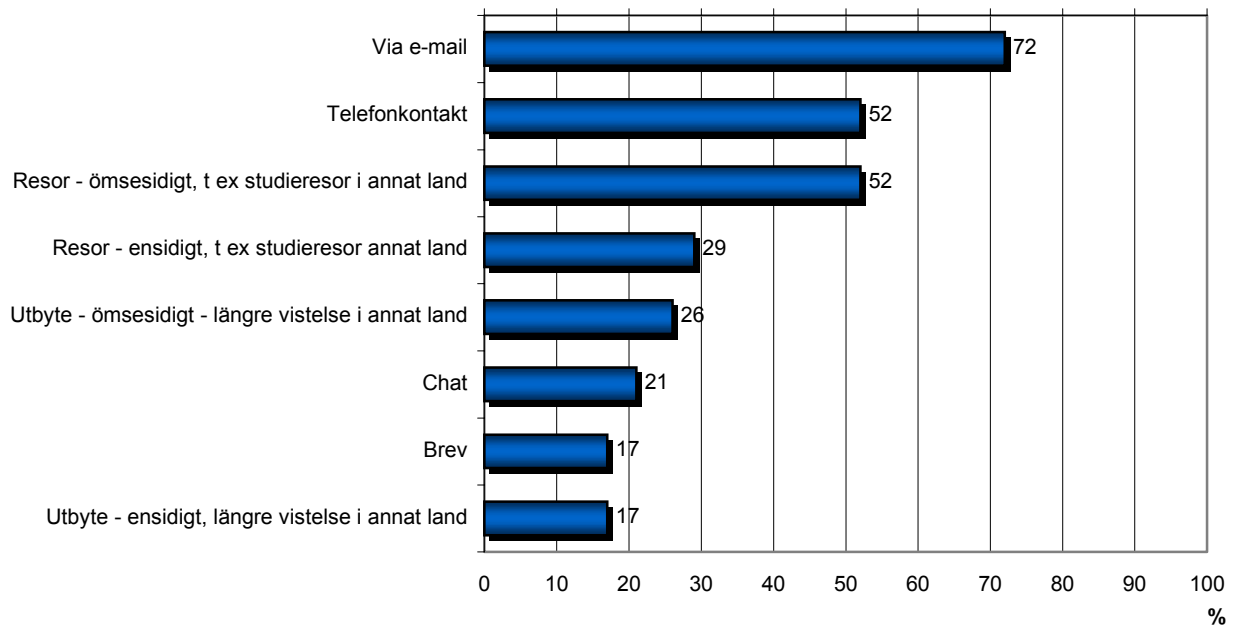
Var tredje skolläda har angett andra former av internationella kontakter, bland annat nämns att eleverna har brevvänner i andra länder, privata kontakter, kontakt i samband med hemspråksundervisningen och kontakt i samband med att skolan har fadderbarn. Några nämner också att de är involverade i EU-projekt.

Rent generellt är det vanligare att gymnasieskolor har internationella kontakter än att högstadieskolor har det, oavsett kontaktform.

Email är vanligaste kontaktformen

Vanligast är att man har haft kontakt via email, vilket sju av tio skolor svarar att de har. Varannan uppger telefonkontakt och ömsesidiga resor. Därefter följer ensidiga resor (29 procent), ömsesidigt utbyte (26 procent), chat (21 procent), samt brev och utbyte (17 procent),

På vilka sätt har skolorna haft kontakt?

Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

Kontakt via email används i högre grad av skolor har personliga kontakter, samt av skolor som drivs i kommunal regi. Kommunala skolor har även i större utsträckning internationell kontakt genom ömsesidiga resor jämfört med privata skolor.

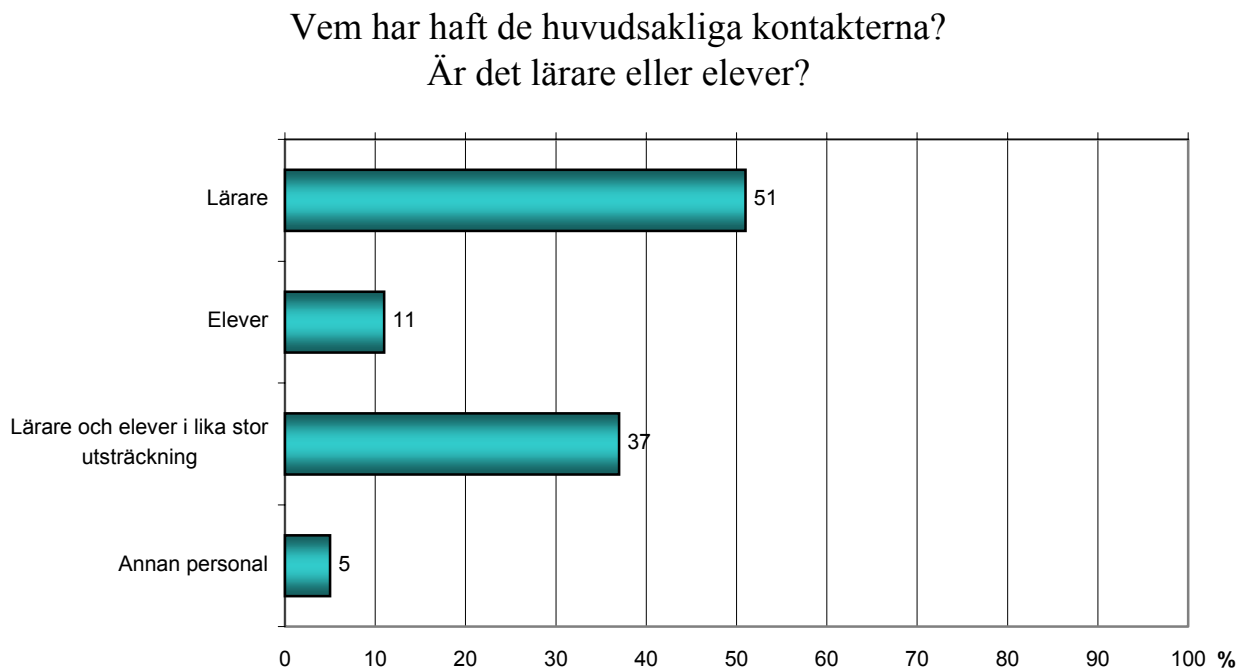
Gymnasieskolor har i större utsträckning kontakt via telefon eller chat, ömsesidiga resor samt ömsedigt utbyte jämfört med grundskolor.

Telefonkontakt och ömsesidiga resor sker i högre utsträckning med länder inom EU samt med Norge och Island.

Lärarna står för hälften av de huvudsakliga kontakterna

I hälften av de tillfrågade skolorna är det lärarna som har den huvudsakliga kontakten och i drygt var tredje skola är det lärare och elever tillsammans. I var tionde skola är det enbart eleverna som har den huvudsakliga kontakten.

Inga större skillnader på kommunala och privata skolor eller på högstadie- och gymnasieskolor.

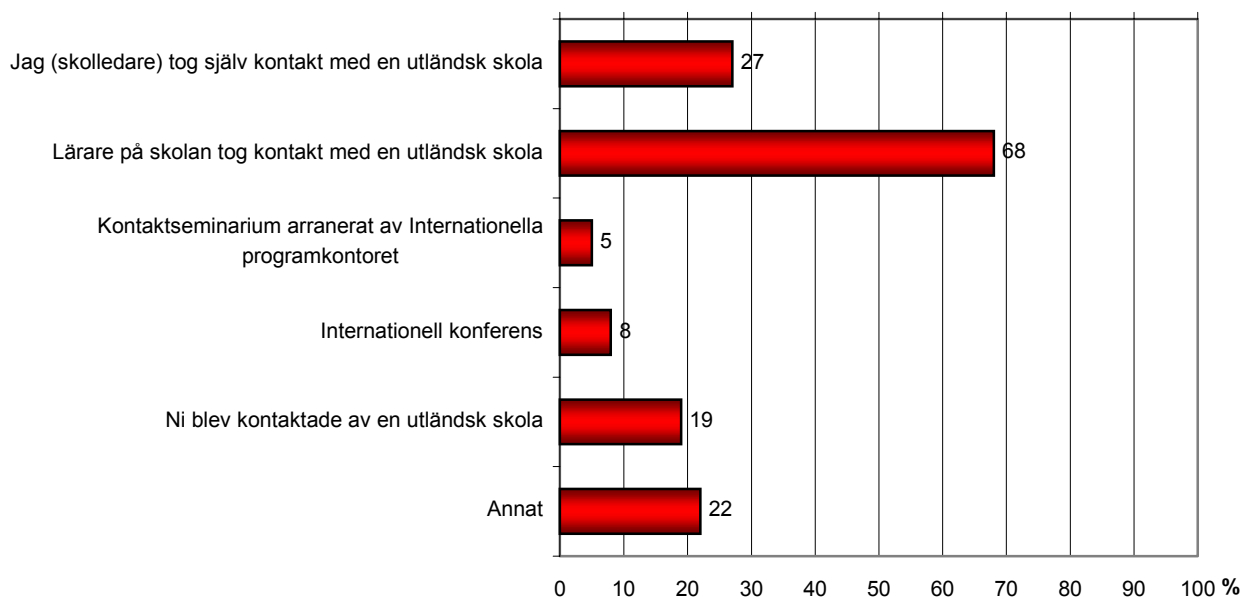
Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

Sju av tio svenska lärare tar den första kontakten

Det vanligaste är att läraren på respektive skola tar kontakt med en utländsk skola. Var tredje uppger att skolledaren tar kontakt med en utländsk skola. Det är inte lika vanligt att skolan har blivit kontaktad av en utländsk skola, vilket två av fem uppger.

Få har fått kontakt genom Internationella programkontorets kontaktseminarium (5 procent) eller på en internationell konferens (8 procent).

Hur brukar första kontakten tas?

Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

Gymnasieskolor blir i större utsträckning än högstadieskolor kontaktade av andra utländska skolor, framförallt yrkesinriktade gymnasieskolor. En högre andel skolor i Norge och på Island står för dessa kontakter.

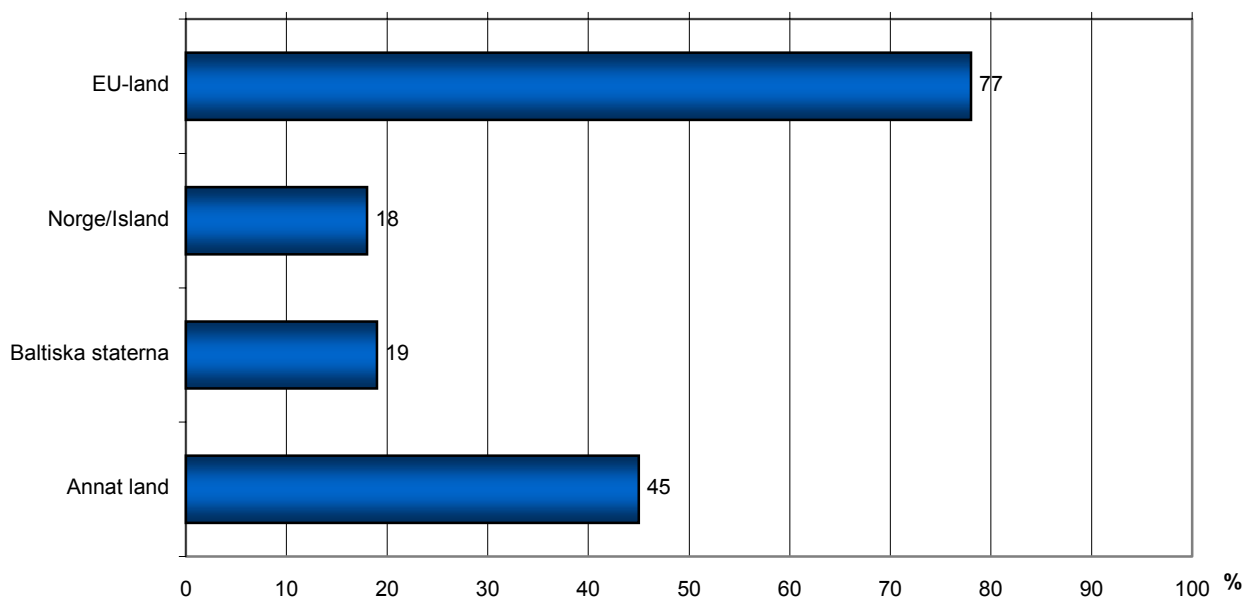
Teoretiskt inriktade gymnasieskolor har i större utsträckning än andra gymnasieskolor knutit kontakt via Internationella programkontorets kontaktseminarium.

Åtta av tio uppger etablerade kontakter med länder inom EU

Det absolut vanligaste är att skolorna har kontakt med något EU-land. Sjuttiosju procent uppger att de har kontakt med ett EU-land. Det är nästan lika många som har kontakt med Norge/Island som de Baltiska staterna (18 respektive 19 procent).

Nästan hälften nämner även andra länder.

Vilka länder har er skola etablerade kontakter med?

Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

Gymnasieskolorna har främst kontakt med EU-länder och Norge/Island. Det är främst de yrkesinriktade gymnasieskolorna som har kontakter med Norge och/eller Island.

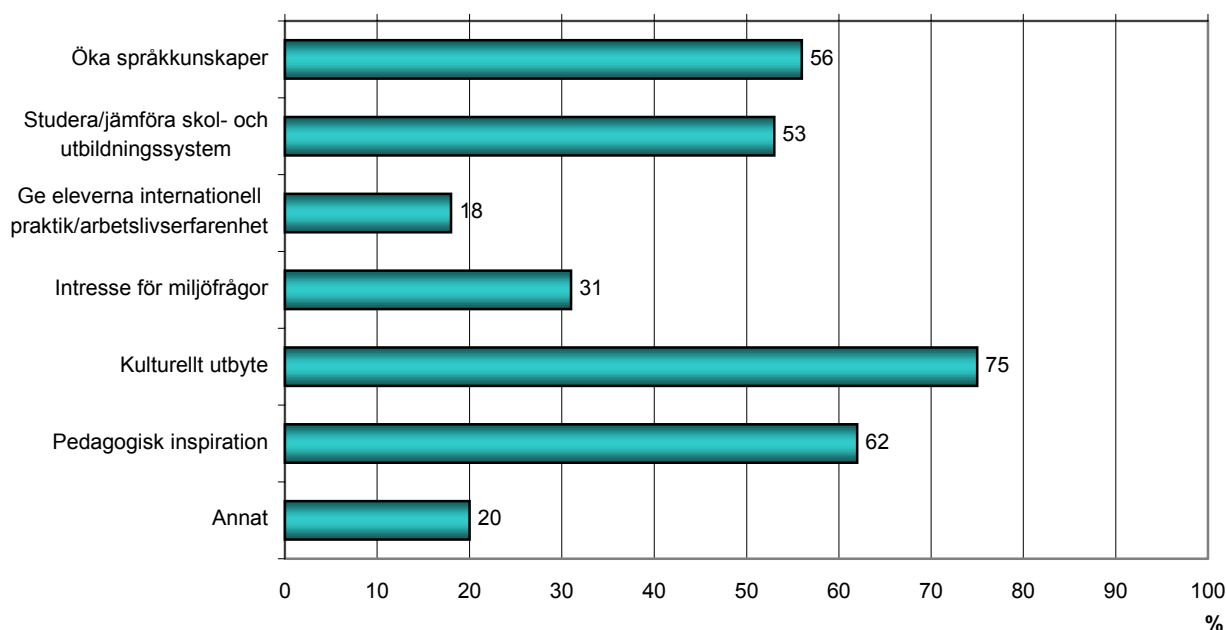
Kulturellt utbyte vanligaste syftet med att etablera internationella kontakter

De internationella kontakterna etableras i första hand för att stimulera kulturellt utbyte (75 procent) och för pedagogisk inspiration (62 procent). Drygt hälften av skolorna anger att syftet är att öka språkkunskaperna eller att studera och jämföra skol- och utbildningssystem.

Var tredje skola etablerar internationella kontakter på grund av deras intresse för miljöfrågor.

Var femte skola säger att syftet är att ge eleverna internationell praktik.

Syftet med att etablera internationella kontakter

Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

För gymnasieskolor med enbart yrkesinriktade program är syftet främst att ge eleverna internationell praktik. Det gäller främst kontakterna med Norge och Island.

Skolor som har kontakt med ett EU-land svarar i större utsträckning att syftet är att öka språkkunskaperna jämfört med skolor som har kontakt med andra länder. För de skolor som har kontakt med de baltiska staterna är främsta syftet kulturellt utbyte, jämfört med skolor som har kontakt med andra länder.

De skolor vars kontakter finansieras av EU eller statliga medel anger i högre grad intresse för miljöfrågor som syfte till de internationella kontakterna.

Vilket mervärde har de internationella kontakterna gett eleverna, lärarna och skolan?

Många av de intervjuade skolledarna har svårt att svara på vilket mervärde de internationella kontakterna har för varje grupp. De flesta skolledarna/rektorererna svarar utifrån hela skolan. Denna fråga finns listad i sin helhet i bilagan till denna rapport.

Många nämner som ett mervärde att skolan blir känd internationellt, att de internationella kontakterna ökar intresset för att lära sig språk bland eleverna. Man talar också om vikten av kulturellt utbyte och att man får insikt i hur andra skolsystem är uppbyggda. Många såväl elever som föräldrar får upp ögonen för hur bra man har det i svenska skolor.

För eleverna handlar det mycket om att lära sig att förstå andra kulturer, vilket ger en större förståelse för det mångkulturella. Något som många skolledare också nämner är att det är bra sätt för eleverna att använda sina teoretiska språkkunskaper i praktiken. I många av skolorna har eleverna fortsatt att ha personliga kontakter med elever i andra länder via brev, e-mail, chat mm.

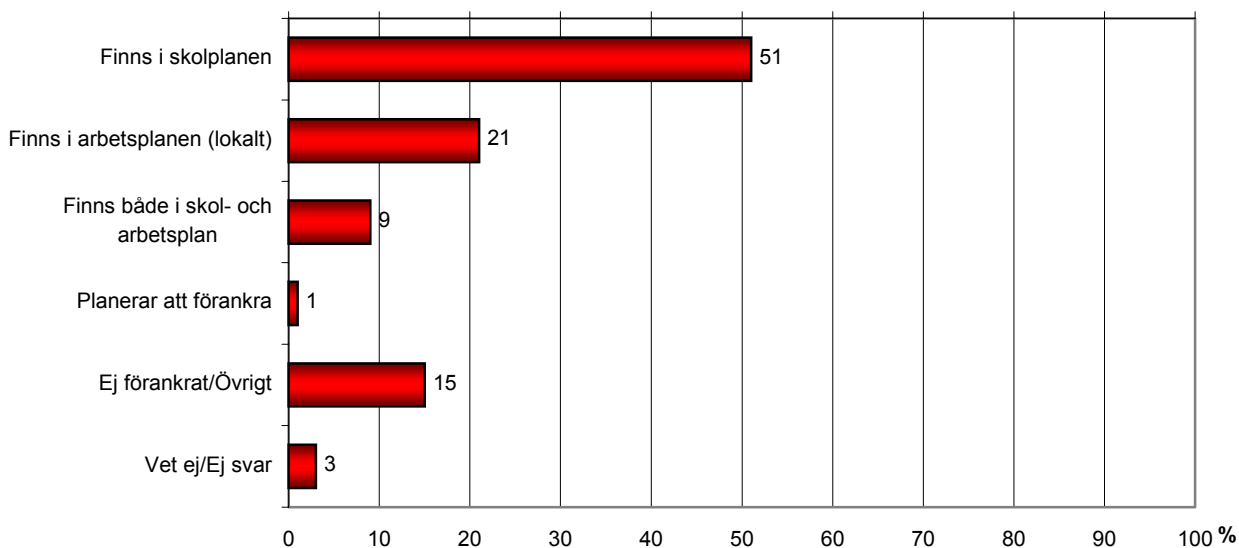
Mervärdet för lärarna enligt skolledarna är att de får pedagogisk inspiration, och insikt i hur man arbetar i andra länder. En skolledare ser det också som positivt att lärarna uppskattar sin egen skolas standard.

Skolans mervärde menar många handlar om att marknadsföra som skola och göra den känd internationellt. Någon säger att det är bra marknadsföring att kunna säga att man har internationella kontakter. Många skolledare menar att det är bra i marknadsföringssyfte vid rekryteringar att kunna gå ut och säga att skolan har internationella kontakter.

Sju av tio uppger att skolans internationella kontakter finns förankrade

På frågan om kontakterna finns förankrade antingen i kommunens eller skolans skolplan/arbetsplan, uppger 60 procent att de internationella kontakterna finns förankrade i skolplanen. Lokal förankring på skolan finns i var tredje skola.

På vilket sätt är era internationella kontakter/samarbeten förankrade i kommunens/skolans skolplan/arbetsplan?

Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

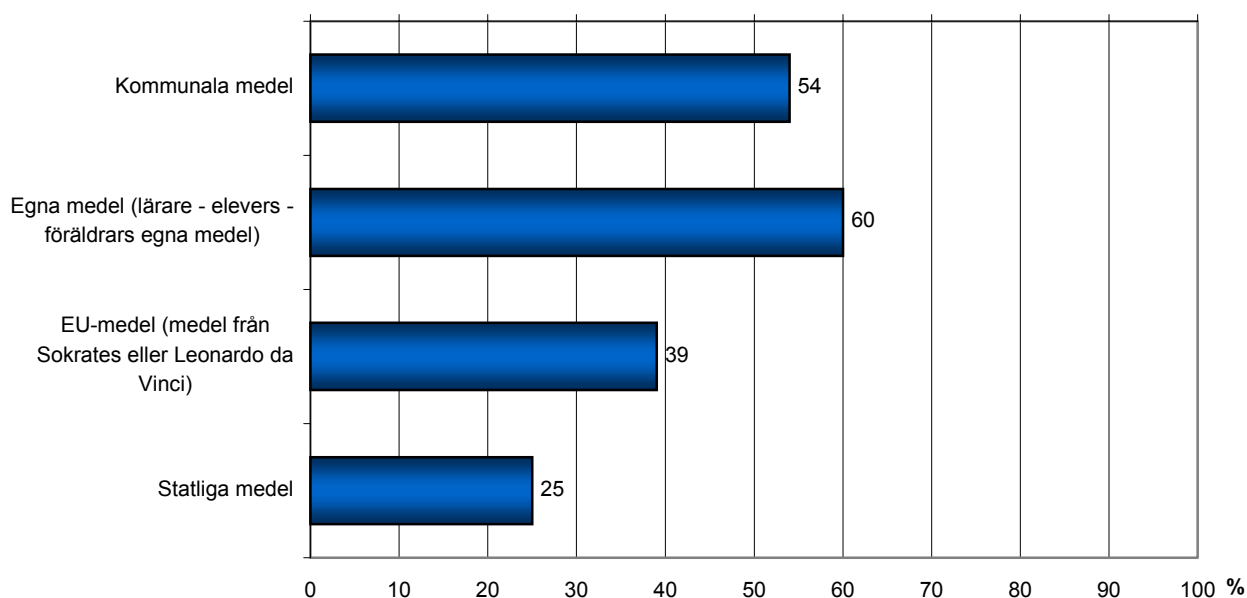
Det är främst för gymnasieskolorna de internationella kontakterna är förankrade i skolplanen. Skolor som drivs i privat regi, uppger i högre utsträckning att kontakterna inte är förankrade i någon form.

Finansiering sker främst med egna och kommunala medel

Sex av tio uppger att skolan finansierar de internationella kontakterna med egna medel. Drygt hälften av skolorna nämner kommunala medel. Två av fem skolor uppger att deras skolors internationella kontakter finansieras av EU-medel och var fjärde skola uppger de internationella kontakterna finansieras av statliga medel.

I genomsnitt uppger varje skola två former av finansiering utav de nämnda medlen.

På vilket sätt finansieras de internationella kontakterna

Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

Gymnasieskolor svarar i större utsträckning än högstadieskolor att deras internationella kontakter finansieras av kommunala och/eller EU-medel.

Yrkesinriktade gymnasieskolor finansieras i större utsträckning än andra skolor av EU-medel, medan teoretiskt inriktade gymnasieskolor i större utsträckning finansierar sina internationella kontakter själva.

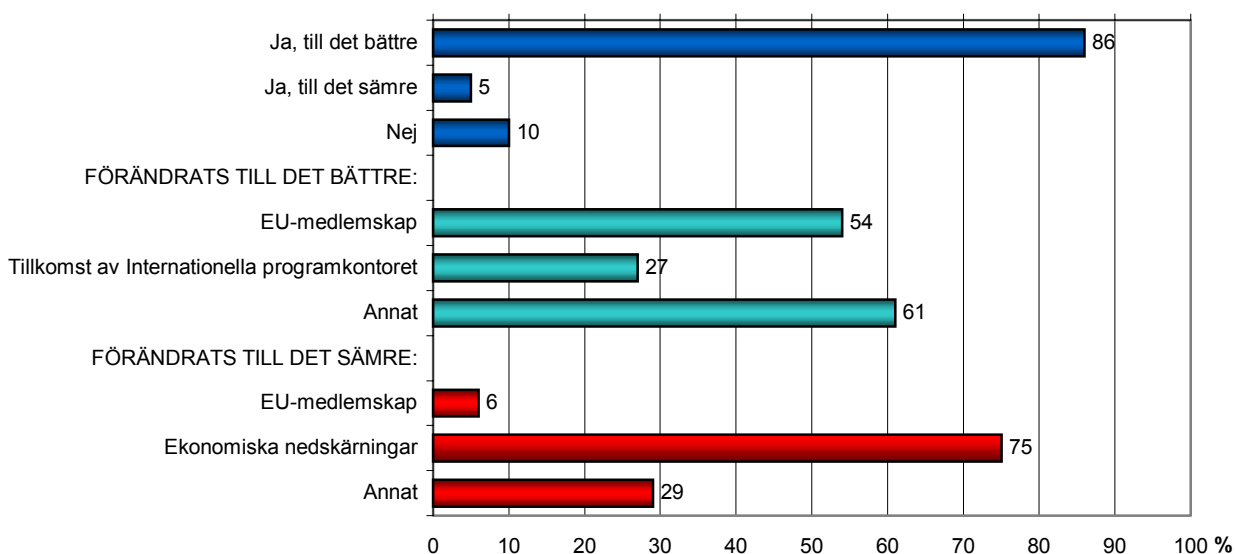
Kommunala skolor och de skolor som har kontakt med andra EU-länder finansieras i större utsträckning av EU-medel jämfört med skolor som har kontakt med andra länder.

Möjligheterna till internationellt samarbete har förändrats till det bättre

Samtliga skolledare/rektorer fick frågan om de tycker att möjligheten till internationellt samarbete har förändrats under de senaste 10 åren.

En majoritet av de tillfrågade (86 procent) tycker att möjligheterna till samarbete har förbättrats. Var tionde tycker inte att de har skett någon förändring och fem procent tycker att det har blivit sämre.

Har möjligheten till internationellt samarbete förändrats de senaste 10 åren?

Bas: Har internationella kontakter (355 st.)

De som svarar att möjligheterna har förbättrats säger att det främst beror på EU-medlemskapet (54 procent) och tillkomsten av Internationella programkontoret (27 procent). Det är i högre utsträckning skolledare i de kommunala skolorna som tycker att det har blivit bättre.

Skolledare som tycker att möjligheterna har försämrats anger främst ekonomiska nedskärningar som orsak.

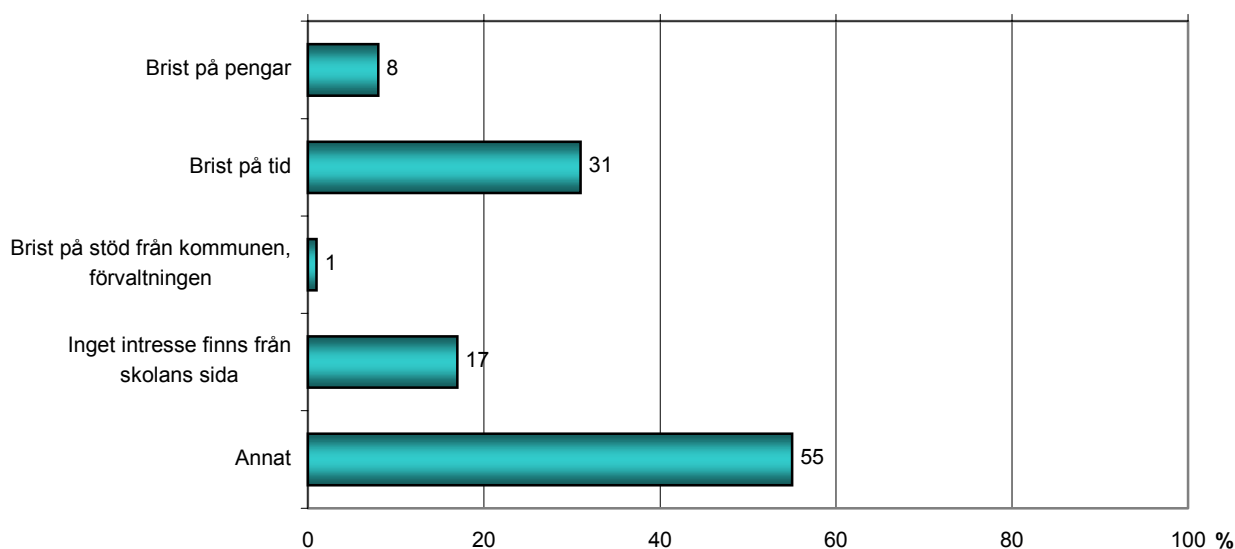
Dock är det många som anger andra orsaker till varför möjligheterna har förbättrats eller försämrats. Många som svarar att möjligheterna har förbättrats, anger den nya tekniken med email och Internet som en viktig anledning. De ser även ett ökat intresse hos ungdomar som vill få inblick i hur andra länder har det. Några säger att bidragsmöjligheterna har ökat och att det är lättare att söka medel idag.

Skolor som inte har internationella kontakter

Till de skolor, 29 procent av de tillfrågade, som inte har några internationella kontakter frågades om orsaken till detta.

Var tredje skolledare/rektor angav brist på tid som argument. Var sjunde skola angav att det inte fanns något intresse från skolans sida. Knappt var tionde säger att det handlar om brist på pengar. Drygt hälften anger andra svar. Några säger att de har haft internationella kontakter men att dessa är avslutade och några nya är inte påbörjade. Andra menar att man arbetar med så många andra projekt, och några skolledare menar att de har så unga elever. Många anger också som skäl att de saknar datorer och Internetuppkoppling.

Varför har skolan inte några internationella kontakter?

Bas: Har inte internationella kontakter (146 st.)

Dessutom tillfrågades skolledarna om de funderar på att under det närmaste året utveckla internationella kontakter. Drygt hälften (56 procent) säger att de funderar på det.

Det är främst privata skolor framför kommunala som funderar på att utveckla internationella kontakter.

Drygt hälften tycker att informationen är tillräcklig för att knyta internationella kontakter

Slutligen tillfrågades samtliga skolledare om de tycker att de har tillräcklig information om vilka möjligheter som finns för skolor att knyta internationella kontakter. Positivt är att drygt hälften (54 procent) tycker att de har tillräcklig information . Trots det tycker 46 procent att de inte har det. Information efterfrågas i lika stor utsträckning från de skolor som redan har etablerade kontakter, som de skolor som idag inte har något internationellt samarbete.

Till dem som svarar att de inte har tillräcklig information ställdes frågan om vilken typ av information skolan vill ha från Internationella programkontoret. Svar som nämndes var följande:

- Hjälp med att söka finansiering
- Vilka länder som vill ha kontakt
- Hur man söker stipendier
- Hjälp att hitta projekt till mindre barn
- Personlig information framför pappersinformation
- Information om vart man kan vända sig
- Information till lärare istället för rektorer.

Projektledarens kommentarer

Vid en genomgång av resultaten framkommer tydligt att skolornas samarbete med andra länder ständigt ökar. Idag har sju av tio skolor någon form av etablerad kontakt, och det internationella samarbetet är även förankrat i skolplan/arbetsplan hos merparten av skolorna.

För många skolor ses det internationella samarbetet som ett sätt för skolan att bli känd internationellt, och att de internationella kontakterna ökar intresset för att lära sig språk bland eleverna. Man talar också om vikten av kulturellt utbyte och att man får insikt i hur andra skolsystem är uppbyggda. Många, såväl elever som föräldrar, får upp ögonen för hur bra man har det i svenska skolor.

För eleverna handlar det mycket om att lära sig att förstå andra kulturer, vilket ger en större förståelse för det mångkulturella. Intressant att notera är att det kulturella utbytet är vanligaste syftet, när det gäller att etablera internationella kontakter med de baltiska länderna. Något som många skolledare också nämner är att det är ett bra sätt för eleverna att använda sina teoretiska språkkunskaper i praktiken. Av den anledningen etableras i högre grad samarbeten med EU-länder.

Tack vare utvecklingen av den nya tekniken, med bl.a. email och Internet, har det de senaste åren blivit enklare att kommunicera på distans. Den vanligaste kontaktformen är just via email. I många av skolorna har eleverna regelbundna personliga kontakter med elever i andra länder via brev, e-mail, chat mm.

Lärarna spelar en mycket viktig roll för de skolor som har internationellt samarbete, då de i hög utsträckning initierar den första kontakten och även ansvarar för de efterföljande kontakterna. Mervärdet för lärarna enligt skolledarna är att de får pedagogisk inspiration, och insikt i hur man arbetar i andra länder.

Främsta anledningen till att möjligheterna till internationellt samarbete har förändrats, är Sveriges medlemskap i EU och till viss del även tillkomsten av Internationella programkontoret. Länder inom EU står inte oväntat för de flesta etablerade kontakterna.

Många skolor ser det som bra marknadsföring att kunna säga att man har internationella kontakter, t ex att vid rekryteringar kunna gå ut och säga att skolan har internationella kontakter.

Det framgår av resultaten att det skolorna främst vill få informerade om är hur man går till väga samt hur skolan kan finansiera samarbetet.

Bakgrund och genomförande

1992 genomfördes en studie av svenska grund- och gymnasieskolors internationella kontakter inom internationaliseringsutredningen. I och med Sveriges medlemskap i EU 1995 har förutsättningarna för internationellt skolarbete förändrats.

Internationella programkontoret är nu intresserad av att utvärdera i vilken mån landets skolor har internationella kontakter och hur dessa kontakter ser ut. Därför har en undersökning genomförts för att ta reda på andelen skolor med internationella kontakter, vilken typ av kontakter som genomförts, och vem som initierade kontakten.

Urval och bortfall

Undersökningen genomfördes som telefonintervjuer dagtid till rektorer eller skolledare på 501 slumpmässigt utvalda grundskolor och gymnasieskolor över hela landet.

Internationella programkontoret bistod med en förteckning över samtliga av landets grund- och gymnasieskolor, i excelformat. Temo drog ett slumpmässigt urval och ombesörjde telefonnummersättning av urvalet.

En jämförelse har gjorts efter undersökningens genomförande, för att se om de skolor som ingår i undersökning stämmer överens med verkligheten.

Temo kan konstatera att skolorna är jämnt fördelade i landet, samt att fördelningen grund- respektive gymnasieskolor och privat/kommunal regi är i nivå med den statistik som finns.

Bortfallsredovisning

	Totalt
BRUTTOURVAL	758
A-bortfall	
Ej målgruppsaktuell	15
Fel telnr/fax/data/modem	51
Telnr upphört	5
Företag	26
Dubblott	6
Summa A-bortfall	103
ANTAL NETTOURVAL	655
B-bortfall	
Ej svar trots 7 kontaktförsök	137
Vägrar pga ämnesområdet	2
Vägrar pga princip	3
Vägrar pga tidsbrist	12
Summa B-bortfall	154
Antal genomförda intervjuer	501
Svarsfrekvens	76%

Internationella programkontoret är en statlig myndighet som administrerar en mängd internationella program och aktiviteter inom utbildningsområdet.

Internationella programkontoret för utbildningsområdet • Box 22007 • 104 22 Stockholm • Kungsbroplan 3A
Telefon: 08-453 72 00 • Fax: 08-453 72 01 • E-post: registrator@programkontoret.se • Webbplats: www.programkontoret.se

